Lunds Universitet
Språk- och litteraturcentrum
IT-Rumänska, K01 (91-120p)
Examenuppsats

Traducerea juridică a unui text suedez în limba română - o dificultate lingvistică?

Legal translation of a Swedish text into Romanian - a linguistic difficulty?

Marius Lucian Gaspar

marius_lucian.gaspar.438@student.lu.se

Handledare:
Namn: Felix Nicolau
E-mail: felix.nicolau@rom.lu.se

CUPRINS

CAPITOLUL 1 - INTRODUCERE 3
CAPITOLUL 2 - TRADUCEREA UNUI TEXT JURIDIC 4
2.1. Traducerea unui text juridic 4
2.1.1. Aspecte specifice 4
2.2. Metoda de traducere 7
CAPITOLUL 3 - ANALIZA TRADUCERII 8
3.1. Analiza textuală 8
3.2. Caracteristici gramaticale 9
3.2.1. Verbele folosite 9
3.2.2. Diateza pasivă 10
3.2.3. Enunțuri impersonale 11
3.2.4 Sintagme nominale 11
3.3. Caracteristici lexicale 12
CAPITOLUL 4 - DIFICULTĂȚI ÎN TRADUCEREA TEXTULUI JURIDIC 13
CAPITOLUL 5 - CONCLUZII 14
BIBLIOGRAFIE 15
ANEXA 1 - TEXTUL-SURSĂ 16
ANEXA 2 - TRADUCEREA PROPRIE A TEXTULUI-SURSĂ 25

CAPITOLUL 1 - INTRODUCERE

Intenția acestei lucrări este de a analiza problemele tehnice legate de traducerea specializată a unui text juridic din limba suedeză în limba română, punând accent în acest sens atât pe metodele folosite, cât și pe operațiile implicate în traducerea unui text juridic.

Traducerea în domeniul juridic implică unele cunoștințe specifice pentru a reproduce conținutul exact al textului și pentru a găsi echivalentele corecte și recunoscute pentru termenii specializați. Având în vedere faptul că nu există studii interesante în acest domeniu care să aibă ca obiect traduceri din limba suedeză în limba română, nu există un obstacol lingvistic în această lucrare. În procesul traducerii, este esențial ca pentru textele specializate să se mențină caracteristice stilistice ale limbii-sursă în limba-țintă (română).

Așadar, lucrarea se va concentra direct pe cercetarea detaliată a metodelor de traducere, abordări și teorii ale lui Nida și ale lui Schreiber, având ca scop să răspundă la următoarea întrebare de cercetare: Care sunt și cum pot fi depășite dificultățile în a traduce un text juridic din limba suedeză în limba română?

Textul-sursă pe care l-am ales pentru partea practică a lucrării reprezintă Hotărârea Curții Europene din 8 noiembrie 2012, cauza C-461/11. Hotărârea oferă noțiuni de bază din domeniul juridic și introduce cititorul în aspectele legate de părțile, motivele și decizia luată de Curte.

Motivul principal pentru care am decis să traduc un text din domeniul juridic este interesul meu pentru acest domeniu, mai precis traducerile juridice. Am studiat atât gramatica limbilor române și suedeză, cât și dreptul european, motiv pentru care doresc să îmi aplic cunoștințele și să contribui la domeniul traducerilor juridice din limba suedeză în limba română. Procesul de traduce și cercetare în acest domeniu îmi trezește interes și oferă cititorului multe informații fundamentale.

CAPITOLUL 2 - TRADUCEREA UNUI TEXT JURIDIC

2.1. Traducerea unui text juridic

Importanța traducerii unui text juridic nu trebuie subestimată. Unele texte juridice impun reguli de conduită asupra persoanelor, altele conduc relațiile legale dintre persoane și altele sancționează acorduri stabilite între părți care protejate de lege. Considerând valoarea acestor texte, traducerea lor în limba română trebuie să fie una calitativă.

Anumite expresii sunt standard într-un text suedez, dar pot fi adaptate ușor în limba română. Este datoria cititorului să cunoască legea pe care o citește. Un traducător nu ar trebui să se simtă obligat să folosească construcția din textul-sursă. Dacă înțelesul unui text poate fi interpretat în traducere prin modificarea ordinii frazei originale, atunci acest lucru ar trebui făcut.

În traducerea juridică, cercetarea terminologică este foarte importantă. Multe legislații sunt bazate pe legi speciale și limbajul traducerii trebuie să fie cel folosit în aceste legi. Astfel cum e în toate traducerile juridice, precizia este ordinea zilei, dar fiecare efort ar trebui să fie făcut pentru a păstra traducerea cât mai elegantă posibilă.

Textele juridice diferă în funcție de natura funcției lor. Limba suedeză juridică poate fi văzută ca fiind compusă din mai multe feluri de text. Astfel, cum se sugerează în cartea lui Risto Hiltuen (1990: 81), există trei tipuri diferite de texte juridice: a) texte academice care sunt compuse din jurnale de cercetare academică și manuale juridice, b) texte juridice tratând sentințe judecătorești sau rapoarte juridice și c) texte legislative sau normative conținând acte ale parlamentului, acorduri, tratate etc.

2.1.1. Aspecte specifice

Un aspect al traducerilor de acest gen se referă la stilul în care aceste traduceri sunt făcute, stil care poate fi descris ca fiind simplu, precis și distant față de interpretări multiple. Claritatea este necesară în astfel de traduceri pentru că textele juridice, precum actele normative, tratatele, acordurile etc., ar trebui să protejeze drepturile unei persoane sau ale unui grup ori să impună obligații alături de foarte multe alte funcții cunoscute la nivel colectiv de legi. Așadar, aceste documente ar trebui traduse cu foarte mare claritate și adecvare.

Un alt aspect al traducerilor juridice derivă din faptul că statul de drept legiferează comportamentul individualilor în relație reciprocă și în societate ca un tot unitar. Altfel spus, textul juridic este situat și practicat în instituțiile specializate. Așadar, trebuie tradus în mod

clar, exprimat în mod categoric și în formă accesibilă; trebuie să fie bazat pe informații actualizate și de încredere.

O altă caracteristică vizibilă a traducerilor juridice este că acestea sunt specifice unei culturi. Această specificație culturală este impusă de sistemul juridic în care limbajul juridic înseamnă un mijloc de codare. Națiunile și comunitățile mai mici din aceeași națiune diferă în tradiții și reguli judiciare impuse membrilor comunității. Acest lucru se aplică dreptului civil și legislațiilor naționale care controlează activitățile sociale, financiare, religioase și comerciale. Prin urmare, limbajul care codează aceste reguli este specific națiunii.

A patra caracteristică care contribuie la particularitatea textelor juridice este derivată din faptul că oamenii implicați într-o interacțiune juridică realizează diferite roluri, fiecare având subtipuri de discurs juridic. Judecătorii, de exemplu, îndeplinesc roluri care diferă de acele îndeplinite de avocați, juriști, contractanți etc. Aceste roluri interactive diferite impun răspundere, drepturi, responsabilități și autorități îmbinate cu stiluri particulare și moduri de interacțiune la nivelul lingvistic al discursului juridic.

Lingvistic vorbind, modalitatea este o altă trăsătură vizibilă a textelor juridice, fapt care justifică realizarea acestei lucrări. De fapt, este una dintre cele mai evidente și distinctive trăsături în aceste texte datorită naturii limbajului folosit. În alte cuvinte, textele juridice - pe lângă varietatea lor structurală și contextuală - oferă o varietate de termeni modali, precum *skyldighet*/obligație, *förbud*/interdicție, *yttrande*/aviz, *råd*/consultare etc. La nivel lingvistic, metodele de codare a termenilor variază în acord cu sistemul lingvistic al limbii în care sunt codați, precum și cu sistemul juridic în care ei operează. Limba suedeză juridică folosește verbe la viitor cu nuanță imperativă (de exemplu, *skall göras, skall besluta*), pe care în textele juridice ale limbii române le găsim la modul indicativ prezent tot cu nuanță imperativă: *face, decide*.

Cu toate acestea, trebuie menționat că, deși aceiași termeni juridici se găsesc în cele două limbi, trebuie luată în considerare varietatea din sistemele juridice practicate în cele două comunități. Fiecare limbaj juridic își are convenția proprie care guvernează formularea normelor juridice.

Traducerea juridică face parte din categoria traducerii specializate; prin urmare, documentele din limba-țintă ar trebui să aibă aceeași validitate și efect ca în documentele din limba-sursă. De fapt, acest criteriu al traducerii juridice aparține acestui tip de traduceri. Precum alte tipuri de traduceri specializate, acest lucru ridică problema dacă traducătorii juridici ar trebui să fie experți juridici. Se pare că actualii teoreticieni (Alcaraz & Hughes 2002: 10) sunt de acord că traducătorii juridici nu trebuie să fie experți legislativi, dar trebuie să fie competenți în acest tip de texte (Sarcevic, 2001: 55). Astfel, consecințele ar fi dezastruoase. Așadar, chiar

dacă traducătorii nu pot ,,produce texte paralele care sunt identice în fraze, trebuie să producă texte paralele care sunt identice în efectul lor juridic" (Altay, 2002:1) - traducere proprie.

Dificultățile legate de traducătorii juridici nu provin doar de la natura specifică a discursului juridic cu privire la stil, structură și terminologie. Traducătorii juridici trebuie să transmită semnificația nu numai a cuvintelor, ci și a sistemului juridic care dictează alegerea utilizatorului acelor cuvinte. Acest lucru nu este o misiune ușoară. O calitate a unei traduceri bune este aceea de a avea același impact asupra publicului limbii-țintă precum textul original are asupra publicului limbii-sursă, ceea ce Nida și Taber (1974:37) au numit, ,,echivalență dinamică". Astfel, traducătorul trebuie să pună aceeași întrebare: cine este publicul-țintă? O întrebare asemănătoare este: care este scopul textului? Urmându-l pe Hammond, ,,aceasta înseamnă că scopul utilizării unui text tradus are mai mare relevanță decât modul în care traducătorii ar trebui să trateze o traducere a originalului limbii străine" (1995: 235) - traducere proprie. Prin urmare, când unui traducător i se dă un text de tradus, acesta trebuie să afle cine va citi traducerea și pentru ce scop se va folosi. Este traducerea doar pentru scopuri informative sau obligatorie din punct de vedere juridic pentru receptorul limbii-țintă? Va fi trimisă ca probă de judecată sau este o simplă formalitate de a respecta cerințele legale?

Așa cum am menționat mai sus, un sistem juridic al unei națiuni este o reflectare a propriei culturi, tradiții instituționale și reguli. Din cauza acestei interacțiuni apropiate dintre sistemul juridic și cultura unei națiuni, traducerea juridică dintre două limbi este mai dificilă. Conform lui Weston (1983:207), ,,dificultatea principală a unei traduceri de a depăși diferențele conceptuale dintre limbi este în mod particular acută din cauza culturii și instituțiilor" - traducere proprie. Această percepție a importanței variabilei culturale din toate tipurile de tranziție din traducerea generală și juridică a făcut ca majoritatea savanților să accentueze importanța conștientizării culturale din partea unui traducător juridic în paralel cu abilitatea sa de a manipula barierele lingvistice ale celor două limbi. Acest lucru este în mod particular adevărat și pentru traducătorii juridici din limba suedeză în limba română din cauza diferențelor dintre sistemul juridic scandinav și românesc.

Această natură specifică a discursului juridic a dus la emergența varietății teoriilor și abordărilor referitoare la traducerea juridică. Atât lingviștii, cât și avocații au încercat să aplice teorii ale traducerii generale pentru texte juridice, precum conceptul lui Catford asupra echivalenței de situație (Kiefer,1977:33), teoria lui Nida despre corespondența formală (Weisflog,1987:17-26) și teoria lui Vermeer (1996). Pe de altă parte, alții au pus sub semnul întrebării utilitatea aplicării teoriilor traducerii generale pentru traducerea juridică și au argumentat în favoarea unei teorii specifice acestui tip de traduceri (cf. Weston, 1991 și

Sarcevic, 1997). Ca o alternativă, acești savanți au căutat o teorie a traducerii juridice prin analizarea traducerii juridice ca un act de comunicare în mecanismul legii pentru a stabili o bază teoretică pentru acest tip de traducere în cadrul unei teorii moderne de traducere. Hammond (1995: 235) se referă la aceeași idee și susține: „Teoria modernă a traducerii, precum teoria comunicării, psihologia cognitivă și teoria cititului, recunoaște importanța, chiar și supremația, scopului unei traduceri ca un factor de ghidaj în crearea unui text-țintă. [...] Aceasta înseamnă că scopul utilizării textului tradus are mai multă importanță asupra modului în care traducătorii ar trebui să abordeze traducerea decât ce urmărește originalul limbii străine.” - traducere proprie.

2.2. Metoda de traducere

Folosind abordarea lui Nida (1964:87) privind traducerea unui text, lucrarea de față se va baza pe textul-sursă cu referire la procedura tehnică de traducere, adică o analiză între limba-sursă și limba-țintă împreună cu aspecte semantice și sintactice care au ca scop formarea traducerii actuale. Mă voi baza și pe abordarea lui Schreiber (1993:49) care definește procedura de traducere în relație cu categoria lexicală, gramaticală și semantică.

Câteva chestiuni problematice se vor rezolva în concordanță cu aceleași coordonate: de exemplu, textul-sursă fiind interesul meu ca traducător, traducerea *ad literam* nu va depinde de context, iar „cuvintele culturale” nu vor fi traduse literal. Traducerea va fi o conversie gramaticală a limbii-sursă în echivalentul juridic cel mai apropiat al limbii-țintă, reproducând astfel înțelesul contextului.

Această metodă și procedură de traducere va avea rolul de a mă ajuta ca traducător să aleg cea mai bună variantă pentru a exprima același înțeles în limba-țintă. Ca atare, funcția traducerii este de a reda înțelesul fără a afecta așteptările cititorilor; orice alegere a metodei de traducere are în vedere constrângerile ambelor culturi, în timp ce efectul este oglindit în varianta textului-țintă. Transferul informațiilor juridice cere o implicare activă și un nivel înalt de cunoștințe, fiind ambele utile în a înțelege informația de tradus și apoi în a reda în mod corect și într-un mod care poate fi ușor recunoscut de cititorii-țintă din altă cultură (Ardelean, 2009:80).

CAPITOLUL 3 - ANALIZA TRADUCERII

3.1. Analiza textuală

Textul-sursă fiind unul în domeniul juridic, este caracterizat de anumite trăsături specifice - gramaticale, lexicale și terminologice.

Pentru a avea o traducere bună și, de asemenea, pentru a face procesul mai ușor, este nevoie ca traducătorul să cunoască și să urmărească câțiva pași elementari; de exemplu, de a citi, în primul rând, întregul text pentru a face o idee generală a textului, de a-l analiza, în al doilea rând, din perspectiva unui traducător, adică specificitatea textului, apoi de a observa ce terminologie sau ce fel de registru și stil de exprimare a ideilor să fie folosite și, nu în ultimul rând, intenția traducătorului să fie clară.

Textul-sursă este o hotărâre juridică cu scop informativ și executiv răspunzând unei cereri adresate Curții și care are ca obiect pronunțarea unei hotărâri preliminare privind libera circulație a lucrătorilor, procedura de anulare în tot sau în parte a datoriilor, debitorul ca persoană fizică și reglementarea națională care condiționează acordarea unei măsuri de anulare a datoriilor bazată pe domiciliu. Tipul descriptiv de text este static, cu accent pe verbe și adjective specifice domeniului. Aceste texte, de obicei, utilizează caracteristici limbajului specializat, precum substantive specifice și verbe cu nuanță imperativă care nu sunt comune altor tipuri de texte.

Această lucrare este destinată publicului specializat, de exemplu traducători juridici, juriști lingviști, public academic incluzând studenți și profesori din școlile cu profil lingvistic.

3.2. Caracteristici gramaticale

3.2.1. Verbele folosite

În textul suedez ales, verbele folosite se referă la atitudinea Curții față de părți, care exprimă o atitudine sau cerințe de urmărit în cazul părților sentinței și care duc la o acțiune din partea acestor părți din proces. Datorită acestor cuvinte, acțiunile care duc la certitudine, posibilitate, obligație, voință, necesitate și abilitate pot fi ușor exprimate prin verbe care au forța legii. Acestea au o mare varietate de funcții comunicative. Verbele auxiliare dau informații adiționale despre funcția verbului principal care îl urmează.

Verbele suedeze se comportă diferit față de cele românești. Așadar, au câteva caracteristici distinctive, de exemplu: au aceeași formă la toate persoanele și sunt urmate de un alt verb la modul infinitiv, și nu la conjunctiv (spre deosebire de limba română).

În limbajul specializat, în acest caz în limbajul juridic, cuvintele care sunt folosite ar trebui să reflecte o natură precisă și obiectivă a acestui domeniu. Prin urmare, juriștii sau judecătorii trebuie să aleagă cuvintele cu atenție. Când aceștia folosesc în hotărârile judecătorești, verbe, precum *kan*/putea, *måste*/trebui, *skulle*/ar putea și *bör*/ar trebui, trebuie să înțeleagă utilizarea acestor verbe care pot avea un impact semnificativ asupra conținutului. Aceste verbe joacă un rol important în a exprima o certitudine sau un dubiu într-o concluzie sau ipoteze. Astfel, este necesar să se aleagă cu atenție verbul dorit pentru a transmite cu acuratețe informația dorită. Utilizarea fără acuratețe a verbelor într-un text juridic specializat poate duce la dubii privind conținutul hotărârii judecătorești sau chiar la interpretarea eronată a acesteia.

3.2.1.1. *Kan*/Putea și *Skulle*/Ar putea

Primul verb este unul comun în limba suedeză. Poate fi folosit pentru a descrie abilități, a cere permisiune sau a spune dacă este posibil sau nu. Poate fi folosit, de asemenea, să sugereze ceva ce s-ar putea întâmpla în viitor.

Al doilea verb îl înlocuiește pe primul la forma de perfect, dar are și ale utilizări pe lângă asta. Pe lângă faptul de sugera o abilitate la perfect, poate și să exprime o posibilitate a unui eveniment, permițând să se exprime o oportunitate reală sau o abilitate de a săvârși o acțiune. Acest verb este folosit în contextul trecutului sugerând sau permițând o deviere de la regularitate. Pentru o mai bună înțelegere a acestor funcții, se dau mai jos câteva exemple din textul nostru sursă:

- Abilitate - ..*Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat* ***kan*** *väckas i en annan medlemsstat.*"/ Acțiunea împotriva unui rezident al unui stat membru **poate** fi introdusă într-un alt stat membru. [traducere proprie]
- Abilitate/Posibilitate - *„Ett beslut om skuldsanering som fattas av svenska myndigheter* ***kan*** *i regel inte verkställas utanför Sverige*."/ O decizie privind restructurarea datoriilor luată de autoritățile suedeze nu poate fi executată, de regulă, în afara Suediei. [traducere proprie]

2.2.1.2. ***Måste/*** **Trebuie**

Acest verb sugerează obligație sau o concluzie/certitudine logică ori exprimă o necesitate, însemnând că o acțiune ar trebui săvârșită. Exemplu: *„Det är mot denna bakgrund som tingsrättens fråga till domstolen* ***måste*** *besvaras"* / În acest context **trebuie** să se răspundă la întrebarea instanței districtuale adresate Curții. [traducere proprie]

2.2.1.3 ***Bör*/ Ar trebui**

Verbul în discuție este folosit pentru a da un sfat, recomandare sau pentru a vorbi despre obligații, probabilități sau așteptări. Exemplu: *„Den aktuella lagstiftningen **bör** inte påverka den internationella behörighetsregeln"*/ Legislația actuală nu **ar trebui** să afecteze regula internațională de eligibilitate. [traducere proprie]

3.2.2. Diateza pasivă

O frecvență destul de ridicată a prezenței diatezei pasive într-un text juridic este incontestabil conectată de funcția ei pragmatică de a face un enunț să pară mai obiectiv și de a modifica atenția cititorului înspre conținutul textului. Des întâlnit în textele juridice, este de preferat a se concentra nu pe cine săvârșește o acțiune, ci pe cine primește sau se confruntă cu acțiunea sau rezultatul acesteia. Diateza pasivă este astfel estrem de folosită în acest tip de text întrucât permite scriitorului să evidențieze cele mai importante evenimente sau acțiuni din propoziții sau fraze punându-le într-un loc special în propoziție.

- „I denna förordning **förstås** med dom varje avgörande som **har meddelats** av domstol i en medlemsstat" - În prezentul regulament, **se înțelege** prin „hotărâre" orice decizie care **a fost pronunțată** de o instanță a unui stat membru. [traducere proprie]
- „Skuldsanering får **beviljas** en gäldenär med hemvist i Sverige som är fysisk person" - Rezilierea datoriei poate **fi acordată** unui debitor care locuiește în Suedia și care este o persoană fizică. [traducere proprie]
- „Enligt Stockholms tingsrätt **omfattas** inte skuldsaneringsförfarandet av tillämpningsområdet för förordning nr 1346/2000" - Potrivit Tribunalului din Stockholm, procedura de reziliere a datoriei nu intră în sfera de aplicare a Regulamentului 1346/2000. [traducere proprie]

3.2.3. Enunțuri impersonale

Stilul impersonal este unul dintre cele mai importante caracteristici ale unui text juridic. Acest tip de text urmărește să fie obiectiv privind exprimarea ideilor. Așadar, referința specifică către păreri personale este de obicei evitată întrucât trebuie să fie formală și conform legii care trebuie aplicată pentru toți. Enunțurile impersonale sunt cele introduse prin pronumele impersonal suedez *det*, pronume care se traduce în limba română cu *acest lucru,* cu pronumele reflexiv *se* cu nuanță pasivă ori are ca echivalent românesc un predicat nominal compus dintr-un verb copulativ și un adverb.

- „***Det*** *är mot denna bakgrund som Stockholms tingsrätt ... har beslutat att vilandeförklara målet*” - Datorită **acestui lucru** Tribunalul din Stockholm a decis să suspende judecarea cauzei. [traducere proprie]
- „ *oberoende av vilket slag av domstol* ***det*** *är fråga om* - indiferent de tipul de instanță despre care **se** vorbește [traducere proprie]
- „***Det*** *är skäligt med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden att skuldsanering beviljas honom eller henne*” - **Este rezonabil**, având în vedere circumstanțele personale și financiare ale debitorului, ca rezilierea datoriei să fie aprobată lui sau ei.

3.2.4 Sintagme nominale

Dreptul este un domeniu de cunoștințe care conține termeni științifici și juridici din dicționar. Așadar, abundența sintagmelor nominale juridice sunt mai folosite în acest tip de text decât construcțiile verbale. De exemplu: *begäran om förhandsavgörande* - cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare; *mål om betalningsföreläggande* - cauză privind ordinele de plată; *skuldsaneringsförfarandet* - procedura de anulare a datoriilor; *fri rörlighet för arbetstagare* - libera circulație a lucrătorilor; *berättigat mål förenligt med fördraget* - obiectiv legitim compatibil cu tratatul; *gäldenärens ekonomiska och personliga förhållanden* - situația financiară și personală a debitorului; *den internationella behörighetsregeln* - regula de competență internațională

3.3. Caracteristici lexicale

Un număr mare de termeni lexicali se folosește exclusiv în domeniul juridic. În textele juridice, doar un singur înțeles este permis pentru un anumit cuvânt sau pentru un context dat. Caracterul monoreferențial garantează concizie, unicitate semantică și o prezență specifică a unităților lexicale, reducând astfel ambiguitatea la minimum. Pe lângă a fi monoreferențiale, cuvintele, care sunt purtători de informații, au doar o funcție denotativă și le lipsesc orice înțeles emoțional sau conotativ.

O caracteristică distinctivă a limbajului juridic, în comparație cu cel general, este folosirea extensivă a termenilor specializați. Așadar, a fost necesară o verificare riguroasă a termenilor folosiți în domeniul juridic pentru a găsi echivalentul precis și recunoscut în limba română. Mai jos sunt date câteva exemple de termeni ai textului-sursă și echivalentul lor în limba-țintă: *skuldsanering* - procedură de anulare a datoriilor; *justitiesekreterare* - grefier; *insolvensförfaranden* - procedurile de insolvență; *tolkningsfrågan* - întrebarea preliminară;

tillämpningsområdet - domeniul de aplicare; *har beslutat att vilandeförklara målet* - a hotărât să suspende judecarea cauzei; *ursprungsmedlemsstat* - stat membru de origine; *att utöva sin rätt* - a-și exercita dreptul; *privaträttsliga tvister* - litigii în materie civilă și comercială; *att väcka talan* - a acționa în justiție

CAPITOLUL 5 - CONCLUZII

Această lucrare arată cititorilor cum se tratează o traducere din domeniul juridic și prezintă câteva puncte teoretice lingvistice care duc la tratarea unei traduceri juridice. Lucrarea demonstrează că cercetarea, studiul, identificarea și analiza cuvintelor, a domeniului, a metodelor și a procedurilor traducerii sunt esențiale pentru o traducere de calitate. Așadar, lucrând prima dată cu un text juridic, un asemenea traducător trebuie mai întâi să identifice terminologia și să o transpună în limba-țintă.

Acest lucru poate fi greu pentru traducător atunci când un termen există fie limba-sursă, fie în limba-țintă și atunci când mai mulți termeni există în cea de-a doua limbă. Pe lângă terminologie, traducătorul trebuie să se lupte cu problemele de bază ale oricărui traducător, și anume sintaxa, gramatica, stilul etc. Domeniul juridic fiind considerat unul foarte dificil de tradus în ambele sensuri, lucrarea dovedește că toți traducătorii juridici ar trebui, în general, să aibă cunoștințe juridice sau să apeleze la un specialist din acest domeniu, pentru a putea traduce în mod precis și corect.

Pentru mine, traducerea textului juridic suedez nu a fost așa de ușoară după cum m-am așteptat. Dar mulțumită acestei experiențe am învățat cum să tratez dificultățile care pot apărea în cursul procesului de traducere și mi-am îmbunătățit cunoștințele în domeniul juridicului.

BIBLIOGRAFIE

Alcaraz, Enrique and Hughes, Brian (2014) *Legal Translation Explained*, Routledge

Altay, Ayfer (2002) *Difficulties Encountered in the Translation of Legal Texts*, Translation Journal

Ardelean, Carmen (2009). *Exploring Translation Studies*. Bucureşti: Conspress

Hammond, Matt (1995) *A New Wind of Quality from Europe: Implications of the Court Case*

Hiltuen, Risto (1990) *Aspects Past and Present of the Language of the Law*, Academic Bookstore

Nida, Eugene (2011) *Principles of Correspondence* in L. Venuti (ed), The Translation Studies Reader, Routledge: London and New York

Sarcevic, Susane (2001) *Insights Into Specialized Translation*, Peter Lang Publishing

Schreiber, Michael (1993) *Traducere și editare. Pentru diferențierea și delimitarea conceptului de traducere*: Gunter Narr

Weisflog, Walter E. (1987): "Problems of Legal Translation" presented at the XIIth International Congress of Comparatiave Law, Zürich, Schultess

Weston, Martin (1991) *An English Reader's Guide to the French Legal System*, New York

ANEXA 1 - TEXTUL-SURSĂ

„DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 8 november 2012

Fri rörlighet för arbetstagare — Artikel 45 FEUF — Skuldsanering — Gäldenär som är fysisk person — Nationell lagstiftning enligt vilken skuldsanering endast får beviljas gäldenärer med hemvist i landet

I mål C-461/11,
angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Stockholms tingsrätt (Sverige) genom beslut av den 23 augusti 2011, som inkom till domstolen den 2 september 2011, i målet
Ulf Kazimierz Radziejewski
mot
Kronofogdemyndigheten i Stockholm,
meddelar
DOMSTOLEN (tredje avdelningen)
sammansatt av R. Silva de Lapuerta, tillförordnad ordförande på tredje avdelningen, samt domarna K. Lenaerts (referent), E. Juhász, J. Malenovský och D. Šváby,
generaladvokat: E. Sharpston,
justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,
efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 24 maj 2012,
med beaktande av de yttranden som avgetts av:
—Ulf Radziejewski, genom E. Envall, socionom/utredare,
—Kronofogdemyndigheten i Stockholm, genom A.-C. Gustafsson och S. Höglund Westermark, båda i egenskap av ombud,
—Sveriges regering, genom A. Falk, C. Meyer-Seitz och C. Stege, samtliga i egenskap av ombud,
—Europeiska kommissionen, genom J. Enegren och G. Rozet, båda i egenskap av ombud,
och efter att den 13 september 2012 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 45 FEUF.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Ulf Radziejewski och Kronofogdemyndigheten i Stockholm (nedan kallad KFM) angående en ansökan om skuldsanering.

Tillämpliga bestämmelser

Unionslagstiftningen

Förordning (EG) nr 1346/2000

3 I skäl 9 i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (EGT L 160, s. 1) anges följande:

”… de insolvensförfaranden för vilka denna förordning är tillämplig anges i bilagorna …”

4 Artikel 1.1 i förordning nr 1346/2000 har följande lydelse:

”Denna förordning skall tillämpas på kollektiva insolvensförfaranden som innebär att gäldenären helt eller delvis berövas rådigheten över sina tillgångar och att en förvaltare utses.”

5 I artikel 2 a i förordning nr 1346/2000 definieras begreppet ”insolvensförfaranden”som ”de kollektiva förfaranden som avses i artikel 1.1”. Dessa förfaranden anges i förteckningen i bilaga A.

6 I artikel 3.1 i förordning nr 1346/2000 föreskrivs följande:

”Domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns, har behörighet att inleda ett insolvensförfarande. …”

7 I bilaga A till förordning nr 1346/2000 anges följande:

”Insolvensförfaranden som avses i artikel 2 a

…

SVERIGE

— Konkurs

— Företagsrekonstruktion

…”

Förordning (EG) nr 44/2001

8 I artikel 1 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1), definieras förordningens tillämpningsområde på följande sätt:

”1. Denna förordning är tillämplig på privaträttens område, oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om. Den omfattar i synnerhet inte skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor.

2. Förordningen är inte tillämplig på

...

b) konkurs, ackord och liknande förfaranden,

...”

9 I artikel 5.1 a i förordning nr 44/2001 föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan väckas i en annan medlemsstat

1)

a) om talan avser avtal, vid domstolen i uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser;

…”

10 Artikel 32 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”I denna förordning förstås med dom varje avgörande som har meddelats av domstol i en medlemsstat oavsett dess rubricering, såsom dom, beslut eller förordnande om verkställighet, liksom domstolstjänstemans beslut i fråga om rättegångskostnader.”

11 Artikel 62 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”I Sverige avses vid summarisk process i mål om betalningsföreläggande och handräckning med uttrycket domstol också svensk kronofogdemyndighet.”

Svensk rätt

12 4 § skuldsaneringslagen (2006:548) har följande lydelse:

”Skuldsanering får beviljas en gäldenär med hemvist i Sverige som är fysisk person, om

1. gäldenären är på obestånd och så skuldsatt att han eller hon inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid, och

2. det är skäligt med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden att skuldsanering beviljas honom eller henne.

Den som är folkbokförd i Sverige ska vid tillämpningen av första stycket anses ha hemvist i Sverige.
Vid tillämpningen av första stycket 2 ska särskilt beaktas omständigheterna vid skuldernas tillkomst, de ansträngningar gäldenären har gjort för att fullgöra sina förpliktelser och det sätt på vilket gäldenären har medverkat under handläggningen av ärendet om skuldsanering.
Är gäldenären näringsidkare, får skuldsanering beviljas endast om de ekonomiska förhållandena i näringsverksamheten är enkla att utreda.”

13 Enligt 13 § skuldsaneringslagen ska en ansökan som inte uppfyller kraven enligt 4 § avslås.

14 Enligt 14 § skuldsaneringslagen ska KFM i den utsträckning det behövs inhämta upplysningar om gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden från andra myndigheter.

15 Av 17 § skuldsaneringslagen följer att KFM, om det kan antas vara till fördel för utredningen, ska höra gäldenären innan den beslutar i ärendet. Gäldenären ska inställa sig personligen till ett sådant sammanträde och lämna de ytterligare upplysningar som behövs för att avgöra frågan om skuldsanering.

Bakgrund till det nationella målet samt tolkningsfrågan

16 Ulf Radziejewski är svensk medborgare, men är bosatt och arbetar i Belgien sedan år 2001. Han är anställd vid Svenska kyrkan.

17 Mellan åren 1971 och 1996 drev han tillsammans med sin hustru ett behandlingshem i Sverige. Behandlingshemmet försattes i konkurs år 1996, vilket innebar att även makarna Radziejewski kom på obestånd. De har varit föremål för utmätning i lön sedan år 1997 och detta förfarande administreras av KFM.

18 År 2011 ansökte Ulf Radziejewski om skuldsanering hos KFM. Myndigheten avslog den 29 juni 2011 hans ansökan, med hänvisning till att ett av kraven för att en gäldenär ska beviljas skuldsanering är att gäldenären har hemvist i Sverige. KFM prövade inte om Ulf Radziejewski i övrigt uppfyllde lagens krav för att beviljas skuldsanering.

19 Ulf Radziejewski överklagade avslagsbeslutet till Stockholms tingsrätt och anförde bland annat att den svenska lagen strider mot den fria rörligheten för arbetstagare inom Europeiska unionen. Han yrkade därvid att tingsrätten skulle återförvisa ärendet till KFM för inledande av skuldsanering.

20 Enligt Stockholms tingsrätt omfattas inte skuldsaneringsförfarandet av tillämpningsområdet för förordning nr 1346/2000. Ett beslut om skuldsanering som fattas av svenska myndigheter kan i regel inte verkställas utanför Sverige.
21 Stockholms tingsrätt har uppgett att skuldsanering endast kan beviljas en gäldenär med hemvist i Sverige, dock utan krav på svenskt medborgarskap. En person som har utvandrat och är bosatt utomlands kan således inte beviljas skuldsanering i Sverige, även om det finns en stark anknytning till Sverige genom att skulderna har uppkommit i Sverige och genom att personen i fråga har en svensk arbetsgivare.
22 Det är mot denna bakgrund som Stockholms tingsrätt (nedan kallad tingsrätten) har beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:
”Kan det svenska hemvistkravet i 4 § skuldsaneringslagen … anses ägnat att hindra eller avskräcka en arbetstagare från att lämna Sverige för att utöva sin rätt till fri rörlighet och, således, anses stå i strid med den bestämmelse om fri rörlighet för arbetstagare inom EU som återfinns i artikel 45 FEUF?”

Inledande anmärkningar

23 Inledningsvis konstaterar domstolen, i likhet med vad den svenska regeringen har anfört i sitt skriftliga yttrande, att skuldsaneringsförfarandet inte innebär att gäldenären berövas rådigheten över sina tillgångar. Detta medför att skuldsanering inte kan anses utgöra ett insolvensförfarande i den mening som avses i artikel 1 i förordning nr 1346/2000 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 maj 2006 i mål C-341/04, Eurofood IFSC, REG 2006, s. I-3813, punkt 46).
24 Skuldsanering finns dessutom inte upptagen i bilaga A till förordning nr 1346/2000. Eftersom förordningen endast är tillämplig på de förfaranden som räknas upp i bilaga A, omfattas inte den aktuella skuldsaneringen av förordningens tillämpningsområde.
25 När det gäller förordning nr 44/2001, påpekar domstolen, i likhet med vad generaladvokaten har framhållit i punkt 41 i sitt förslag till avgörande, att ett sådant beslut om skuldsanering som är aktuellt i målet vid tingsrätten utgör ett avgörande som meddelats av en myndighet, vilken, förutom i de fall som anges i artikel 62 i nämnda förordning, inte kan anses utgöra en ”domstol” i den mening som avses i artikel 32 i förordningen.
26 Ett beslut om skuldsanering som meddelats av en myndighet som KFM omfattas således inte av tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001.
27 Det är mot denna bakgrund som tingsrättens fråga till domstolen ska besvaras.

Prövning av tolkningsfrågan

28 Tingsrätten har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 45 FEUF ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning, som den som är aktuell i det nationella målet, enligt vilken skuldsanering endast får beviljas gäldenärer med hemvist i den berörda medlemsstaten.

29 Domstolen erinrar om att bestämmelserna i EUF-fördraget om fri rörlighet för personer syftar till att underlätta för unionsmedborgarna att utöva all slags yrkesverksamhet inom Europeiska unionen, och de utgör hinder för åtgärder som kan innebär att unionsmedborgare missgynnas när de önskar bedriva ekonomisk verksamhet i en annan medlemsstat (dom av den 16 mars 2010 i mål C-325/08, Olympique Lyonnais, REU 2010, s. I-2177, punkt 33 och där angiven rättspraxis).

30 Nationella bestämmelser genom vilka en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat hindras eller avskräcks från att lämna sin ursprungsstat för att utöva sin rätt till fri rörlighet utgör således inskränkningar i denna frihet, även om de tillämpas oberoende av de berörda arbetstagarnas nationalitet (se domen i det ovannämnda målet Olympique Lyonnais, punkt 34).

31 Domstolen konstaterar att en nationell lagstiftning, såsom den som är aktuell i målet vid tingsrätten, enligt vilken skuldsanering endast får beviljas gäldenärer med hemvist i landet, kan avskräcka en arbetstagare på obestånd, som är så skuldsatt att han eller hon inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid, från att utöva sin rätt till fri rörlighet. En sådan arbetstagare kommer nämligen att avskräckas från att lämna sin ursprungsmedlemsstat för att arbeta i en annan medlemsstat, om detta innebär att han eller hon fråntas möjligheten att beviljas skuldsanering i ursprungsmedlemsstaten.

32 En sådan lagstiftning utgör följaktligen ett hinder för den fria rörligheten för arbetstagare som i princip är förbjudet enligt artikel 45 FEUF.

33 En bestämmelse som hindrar den fria rörligheten för arbetstagare kan endast tillåtas om den eftersträvar ett berättigat mål som är förenligt med fördraget och om den är motiverad av tvingande skäl av allmänintresse. I ett sådant fall fordras även att tillämpningen av en sådan bestämmelse är ägnad att säkerställa att målet i fråga uppnås och att denna tillämpning inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål (se domen i det ovannämnda målet Olympique Lyonnais, punkt 38).

34 Den svenska regeringen har som skäl för den aktuella lagstiftningen för det första hävdat att det framgår av förarbetena till skuldsaneringslagen att hemvistkravet hänger samman med

att beslut om skuldsanering i regel inte erkänns i utlandet. Genom att uppställa ett krav på anknytning till Sverige, i form av kravet på hemvist i landet, har den svenska lagstiftaren velat skydda gäldenären mot utländska borgenärer som inte deltar i skuldsaneringen.

35 Eftersom ett beslut om skuldsanering, såsom det beslut som meddelats av KFM, inte omfattas av tillämpningsområdet för vare sig förordning nr 1346/2000 eller förordning nr 44/2001, konstaterar domstolen att det inte finns någon skyldighet enligt unionsrätten för myndigheterna i övriga medlemsstater att erkänna ett sådant beslut.

36 I avsaknad av harmoniseringsåtgärder är det således berättigat för en medlemsstat att vilja garantera effektiviteten av beslut om skuldsanering som meddelas av de egna myndigheterna.

37 Ett sådant hemvistkrav som är aktuellt i målet vid tingsrätten riskerar dock, med hänsyn till nämnda syfte, att bli verkningslöst i vissa fall och vara alltför generellt i andra fall.

38 Även om ett sådant beslut om skuldsanering som meddelats av KFM inte omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001, innehåller denna förordning inte desto mindre internationella behörighetsregler som är tillämpliga på privaträttsliga tvister mellan en gäldenär och hans eller hennes borgenärer.

39 Borgenärer till en gäldenär som har hemvist i Sverige kan således väcka talan mot gäldenären vid domstolar i en annan medlemsstat, utan att det är säkert att gäldenären med framgång kan åberopa en sådan skuldsanering som beslutas av KFM. Detta är exempelvis fallet när borgenärerna väcker talan mot gäldenären, i enlighet med artikel 5.1 a i förordning nr 44/2001, vid domstolarna i en annan medlemsstat än Sverige, då uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser är belägen i den andra medlemsstaten.

40 Ett sådant hemvistkrav som är aktuellt i målet vid tingsrätten kan således inte undanröja risken för att borgenärer med fordringar på en gäldenär med hemvist i Sverige kräver betalning för dessa fordringar i en annan medlemsstat än Sverige, där ett beslut om skuldsanering som beslutas av KFM inte erkänns.

41 Dessutom kan borgenärerna, i enlighet med artikel 5.1 a i förordning nr 44/2001, väcka talan vid svenska domstolar mot en gäldenär med hemvist i en annan medlemsstat än Sverige. Svenska domstolar kan då finna sig vara behöriga, särskilt när det är fråga om en avtalsförpliktelse som har uppfyllts eller ska uppfyllas i Sverige.

42 Till skillnad från en gäldenär med hemvist i Sverige, saknar en gäldenär som Ulf Radziejewski möjlighet att dra fördel av det skydd som ett av KFM meddelat beslut om skuldsanering ger honom i Sverige i rättsliga förfaranden som hans borgenärer inleder mot honom i denna medlemsstat.

43 En sådan nationell lagstiftning som är aktuell i målet vid tingsrätten går således utöver vad som är nödvändigt för att uppnå den ovan i punkt 34 angivna målsättningen.

44 Den svenska regeringen har för det andra gjort gällande att ett sådant hemvistkrav som är aktuellt i målet vid tingsrätten utgör en förutsättning för att gäldenärens ekonomiska och personliga förhållanden ska kunna utredas på ett tillfredsställande sätt.

45 Den svenska regeringen har förklarat att KFM enligt 4 § skuldsaneringslagen inte endast ska granska de uppgifter som lämnas av gäldenären utan även utreda och kontrollera dessa uppgifter samt dessutom följa upp gäldenärens ansträngningar att uppfylla sina skyldigheter och förpliktelser. Ett skuldsaneringsförfarande förutsätter också gäldenärens aktiva medverkan, vilken underlättas om gäldenären har hemvist i det land där prövningen sker. Enligt den svenska regeringen får hemvistkravet således anses ändamålsenligt för att KFM ska kunna garanteras effektiva kontrollmöjligheter.

46 Domstolen finner att det är berättigat för en medlemsstat att vilja kontrollera gäldenärens ekonomiska och personliga förhållanden innan en åtgärd beviljas som innebär att gäldenären helt eller delvis befrias från ansvar för betalningen av sina skulder (se, analogt, dom av den 18 juli 2006 i mål C-406/04, De Cuyper, REG 2006, s. I-6947, punkt 41).

47 Vid förhandlingen medgav emellertid den svenska regeringen att en gäldenär, som vid tidpunkten för ansökan om skuldsanering har hemvist i Sverige och som efter att ha beviljats en sådan åtgärd beslutar sig för att ta arbete och bosätta sig i en annan medlemsstat, samtidigt som han eller hon förblir folkbokförd i Sverige, fortsätter att omfattas av skuldsaneringen. Ett sådant hemvistkrav som uppställs i den aktuella lagstiftningen, vilket enbart hänför sig till dagen för ingivandet av ansökan om skuldsanering, utgör inte ett krav som är kopplat till säkerställandet av effektiva kontrollmöjligheter för KFM (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 oktober 2006 i mål C-192/05, Tas-Hagen och Tas, REG 2006, s. I-10451, punkt 39). Det förhållandet att gäldenären är bosatt i en annan medlemsstat tycks inte utgöra hinder för den kontroll som ska genomföras efter beviljandet av skuldsanering.

48 Dessutom påpekar domstolen att det går att fastställa de ekonomiska och personliga förhållandena för en gäldenär som Ulf Radziejewski utan att det är nödvändigt att han har hemvist i Sverige. Han är nämligen föremål för utmätning i lön som administreras av KFM, han har en svensk arbetsgivare och han är enligt inkomstskattelagen (1999:1229) ”obegränsat skattskyldig” i Sverige.

49 KFM kan också kalla en gäldenär som Ulf Radziejewski att infinna sig i Sverige eller, om möjligheter för en sådan resa saknas, förelägga honom att inkomma med alla relevanta uppgifter angående sina ekonomiska och personliga förhållanden, vid äventyr av att

skuldsaneringen avbryts eller upphävs om gäldenären utan giltiga skäl vägrar medverka. Det förhållandet att KFM endast kan få tillgång till vissa uppgifter genom gäldenären själv kan således inte i sig, tvärtemot vad den svenska regeringen har gjort gällande, försvåra KFM:s kontrollmöjligheter.

50 Ett sådant hemvistkrav som är aktuellt i målet vid tingsrätten går följaktligen utöver vad som är nödvändigt för att uppnå den ovan i punkt 44 angivna målsättningen.

51 Den svenska regeringen har vid förhandlingen för det tredje gjort gällande att hemvistkravet i den aktuella lagstiftningen syftar till att upprätthålla en effektiv tillämpning av förordning nr 1346/2000.

52 Domstolen har emellertid ovan i punkt 23 konstaterat att en sådan skuldsanering som är aktuell i målet vid tingsrätten inte utgör ett insolvensförfarande i den mening som avses i förordning nr 1346/2000.

53 Den aktuella lagstiftningen kan därför inte påverka den internationella behörighetsregeln i artikel 3.1 i förordning nr 1346/2000.

54 Mot bakgrund av det ovanstående lämnar domstolen följande svar på tingsrättens fråga. Artikel 45 FEUF ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning, som den som är aktuell i det nationella målet, enligt vilken skuldsanering endast får beviljas gäldenärer med hemvist i den berörda medlemsstaten.

Rättegångskostnader

55 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Artikel 45 FEUF ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning, som den som är aktuell i det nationella målet, enligt vilken skuldsanering endast får beviljas gäldenärer med hemvist i den berörda medlemsstaten.

Underskrifter

Rättegångsspråk: svenska ”

ANEXA 2 - TRADUCEREA PROPRIE A TEXTULUI-SURSĂ

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia) - *TRADUCERE PROPRIE*
din 8 noiembrie 2012

Libera circulație a lucrătorilor - Articolul 45 TFUE - Anularea datoriilor - Debitor care este persoană fizică - Legislația națională potrivit căreia anularea datoriilor se poate aproba doar debitorilor cu domiciliu în țară

În Cauza C-461/2011,
având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată, în temeiul articolului 267 TFUE, de Tribunalul districtual din Stockholm (Suedia), prin Decizia din 23 august 2011, primită de Curte la 2 septembrie 2011, în procedura
Ulf Kazimierz Radziejewski
împotriva
Kronofogdemyndigheten din Stockholm (Serviciul Public de Executări Silite)
CURTEA (Camera a treia),
compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, domnii K. Lenaerts (raportor), E. Juhász, J. Malenovský și D. Šváby, judecători,
avocat general: doamna E. Sharpston,
grefier: doamna C. Strömholm, administrator,
având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 24 mai 2012,
luând în considerare observațiile prezentate:
- pentru domnul Radziejewski, de E. Envall, asistent social/anchetator
- pentru Kronofogdemyndigheten i Stockholm, de A.-C. Gustafsson și de S. Höglund Westermark, în calitate de agenți;
- pentru guvernul suedez, de A. Falk, de C. Meyer-Seitz și de C. Stege, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de J. Enegren și de G. Rozet, în calitate de agenți,
după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 13 septembrie 2012,
pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 45 TFUE.

2 Cererea a fost formulată în cadrul unui litigiu între Ulf Radziejewski și Kronofogdemyndigheden din Stockholm (denumit în continuare "KFM") privind cererea de anulare a datoriilor.

Dispoziții aplicabile

Legislația Uniunii

Regulamentul (CE) nr. 1346/2000

3 Considerentul 9 din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență prevede următoarele:

”... procedurile de insolvență pentru care se aplică prezentul regulament sunt prevăzute în anexe... ”

4 Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000 are următorul cuprins:

"Prezentul regulament se aplică procedurilor colective de insolvență prin care debitorul este total sau parțial lipsit de disponibilitatea activelor sale și de numirea unui lichidator".

5 Articolul 2 litera (a) din Regulamentul nr. 1346/2000 definește noțiunea de "procedură de insolvență" ca fiind "procedura colectivă menționată la articolul 1 alineatul (1)". Aceste proceduri sunt enumerate în lista din anexa A.

6 Articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000 prevede următoarele:

"Instanțele statului membru pe teritoriul căruia se află interesele principale ale debitorului au dreptul să inițieze o procedură de insolvență. ... "

7 Anexa A la Regulamentul nr. 1346/2000 prevede următoarele:

” Procedurile de insolvență menționate la articolul 2a

...

SUEDIA

- Faliment
- Reorganizarea societății

...”

Regulamentul (CE) nr. 44/2001

8 Articolul 1 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO L 12, 2001, p. 1) definește domeniul de aplicare al regulamentului după cum urmează:

„1. Prezentul regulament se aplică dreptului privat, indiferent de tipul de instanță în cauză. Aceasta nu include, în special, chestiuni fiscale, chestiuni vamale și chestiuni administrative.

2. Regulamentul nu se aplică

...

b) falimentului, contractului sau procedurilor similare,

...”

9 Articolul 5 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede următoarele:

"Acțiunea împotriva unui rezident al unui stat membru poate fi introdusă într-un alt stat membru

1) a) dacă acțiunea se referă la un contract la instanța din locul îndeplinirii obligației la care acțiunea se referă;

...”

10 Articolul 32 din Regulamentul nr. 44/2001 are următorul cuprins:

"În sensul prezentului regulament, prin hotărâre se înțelege orice decizie pronunțată de o instanță a unui stat membru, indiferent de clasificarea sa, precum hotărârea, decizia sau ordinul de executare, precum și hotărârea judecătorească cu privire la cheltuielile de judecată".

11 Articolul 62 din Regulamentul nr. 44/2001 are următorul cuprins:

"În Suedia, în cadrul procedurilor simplificate privind ordinele de plată și asistența , termenul «instanță» include serviciul suedez de executare silită ".

Dreptul suedez

12 Secțiunea 4 a Legii privind anularea datoriilor (2006: 548) prevede următoarele:

"Anularea datoriei poate fi acordată unui debitor rezident în Suedia care este o persoană fizică, dacă

1. debitorul este insolvabil și atât de îndatorat încât nu se poate presupune că este în măsură să-și plătească datoriile în viitorul previzibil și

2. este rezonabil, având în vedere circumstanțele personale și financiare ale debitorului, faptul că anularea datoriei îi este acordată.

În sensul aplicării primului paragraf, persoana înregistrată în Suedia este considerată a fi rezidentă în Suedia.

În sensul aplicării celui de-al doilea paragraf, se ține seama, în special, de circumstanțele acumulării datoriilor, de eforturile depuse de debitor pentru a-și îndeplini obligațiile și de modul în care debitorul a participat la soluționarea cazului de restructurare a datoriilor.
Dacă debitorul este un comerciant, anularea datoriei poate fi acordată numai dacă condițiile economice ale activității comerciale sunt ușor de investigat."

13 În conformitate cu secțiunea 13 din Legea privind anularea datoriilor, cererea care nu respectă cerințele secțiunii 4 este respinsă.

14 În conformitate cu secțiunea 14 din Legea privind anularea datoriilor, KFM obține, în măsura în care este necesar, informații despre circumstanțele personale și financiare ale debitorului de la alte autorități.

15 Secțiunea 17 din Legea privind anularea datoriilor precizează că, dacă se consideră că este benefic pentru anchetă, KFM audiază debitorul înainte de a se pronunța asupra anchetei. Debitorul se prezintă personal la o astfel de reuniune și furnizează informațiile suplimentare necesare pentru a soluționa chestiunea privind anularea datoriei.

Istoricul cauzei naționale și întrebarea preliminară

16 Ulf Radziejewski este cetățean suedez, dar locuiește și lucrează în Belgia din 2001. Este angajat de Biserica Suedeză.

17 Intre 1971 si 1996 el împreună cu soția sa a condus o casă de tratament în Suedia. Casa de tratament a intrat în faliment în 1996, ceea ce a însemnat că și soții Radziejewski au ajuns la insolvabilitate. Ei au făcut obiectul unei propriri salariale începând din 1997, iar această procedură este administrată de KFM.

18 În 2011, Ulf Radziejewski a solicitat anularea datoriilor la KFM. La 29 iunie 2011, autoritatea a respins cererea sa, declarând cu una din cerințele ca debitorului să i se aprobe anularea datoriei este ca acesta să aibă domiciliul în Suedia. KFM a verificat dacă Ulf Radziejewski îndeplinește altfel cerințele legii pentru a-i fi aprobat anularea datoriilor.

19 Ulf Radziejewski a făcut recurs la decizia de respingere către Tribunalul Districtual din Stockholm și a afirmat, printre altele, că legea suedeză încalcă libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii Europene. El a susținut apoi că instanța districtuală va trimite cauza înapoi la KFM pentru inițierea anulării datoriei.

20 Potrivit Curții Districtuale de la Stockholm, procedura de anulare a datoriei nu intră sub incidența Regulamentului nr. 1346/2000. O decizie privind anularea datoriilor luată de autoritățile suedeze nu poate fi, de regulă, executată în afara Suediei.

21 Tribunalul Districtual din Stockholm a declarat că anularea datoriei nu poate fi aprobată decât unui debitor care locuiește în Suedia, fără a fi necesară cetățenia suedeză. Astfel, o persoană care a emigrat și are reședința în străinătate nu poate beneficia de anularea datoriei în Suedia, deși există o legătură puternică cu Suedia, deoarece datoriile au apărut în Suedia și pentru că persoana în cauză are un angajator suedez.

22 În acest context, Tribunalul districtual din Stockholm (denumit în continuare tribunalul) a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

"Se poate considera că cerința de reședință suedeză din secțiunea 4 din Legea privind anularea datoriilor [...] împiedică sau descurajează un lucrător să părăsească Suedia pentru a-și exercita dreptul la libera circulație și, prin urmare, este considerată contrară dispozițiilor privind libera circulație a lucrătorilor în UE la articolul 45 din TFUE? "

Observații introductive

23 Cu titlu introductiv, după cum afirmă guvernul suedez în avizul său scris, Curtea constată că procedura de anulare a datoriei nu înseamnă că debitorul este lipsit de disponibilitatea activelor sale. Aceasta înseamnă că soluționarea datoriilor nu poate fi considerată o procedură de insolvență în sensul articolului 1 din Regulamentul nr. 1346/2000 (a se vedea în acest sens Hotărârea Eurofood IFSC / Comisia, C-341/04, Rec., P. 2006, p. I-3813, punctul 46).

24 Anularea datoriei nu este, de asemenea, inclusă în anexa A la Regulamentul nr. 1346/2000. Întrucât Regulamentul se aplică numai procedurilor enumerate în anexa A, anularea datoriei curente nu intră sub incidența domeniului de aplicare al regulamentului.

25 În ceea ce privește Regulamentul nr. 44/2001, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 41 din concluziile sale, Curtea subliniază că o astfel de decizie de anulare a datoriilor care este actuală procedurii înaintate tribunalului este o decizie pronunțată de o autoritate, care, cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 62 din Regulamentul menționat, nu poate fi considerată drept "instanță" în sensul articolului 32 din Regulament.

26 Prin urmare, o decizie privind anularea datoriilor pronunțată de o autoritate precum KFM nu intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 44/2001.

27 În acest context, trebuie să se răspundă la întrebarea tribunalului adresată Curții.

Examinarea întrebării preliminare

28 Tribunalul a a pus o întrebare pentru a clarifica dacă articolul 45 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale, precum cea în cauză în acțiunea principală, potrivit căreia anularea datoriei nu poate fi acordată decât debitorilor rezidenți în statul membru în cauză.

29 Curtea reamintește că dispozițiile Tratatului FED privind libera circulație a persoanelor vizează facilitarea cetățenilor Uniunii să exercite toate tipurile de activități profesionale în cadrul Uniunii Europene și împiedică barierele care pot determina dezavantajul cetățenilor Uniunii atunci când doresc să desfășoare o activitate economică într-un alt stat membru (Hotărârea din 16 martie 2010 în cauza C-325/08, Olympique Lyonnais, REU 2010, p. I-2177, punctul 33 și jurisprudența citată).

30 Dispozițiile naționale prin care un lucrător care este cetățean al unui stat membru este împiedicat sau reținut să-și părăsească țara de origine pentru a-și exercita dreptul la liberă circulație constituie restricții la această libertate, chiar dacă se aplică independent de cetățenia lucrătorilor în cauză (a se vedea hotărârea Olympique Lyonnais, punctul 34).

31 Curtea constată că o lege națională, precum cea în litigiu în fața tribunalului, potrivit căreia anularea datoriei poate fi aprobată decât debitorilor rezidenți în țară, poate descuraja un lucrător de insolvabilitate care este atât de îndatorat încât nu se poate presupune că acesta poate să-și plătească datoriile în viitorul apropiat, să-și exercite dreptul la liberă circulație. Un astfel de lucrător va fi împiedicat să părăsească statul membru de origine pentru a lucra într-un alt stat membru, în cazul în care acesta este lipsit de posibilitatea de a beneficia de anularea datoriei în statul membru de origine.

32 O astfel de legislație constituie, prin urmare, un obstacol pentru libera circulație a lucrătorilor, care este, în principiu, interzisă potrivit articolului 45 TFUE.

33. O dispoziție care împiedică libera circulație a lucrătorilor poate fi permisă numai dacă urmărește un obiectiv legitim care este compatibil cu tratatul și dacă este justificat de motive de interes public. În acest caz, aplicarea unei astfel de dispoziții este, de asemenea, necesară pentru a se asigura că obiectivul în cauză este atins și că această aplicare nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv (a se vedea Hotărârea Olympique Lyonnais, citată anterior, punctul 38).

34 Guvernul suedez invocă , în primul rând, ca justificare pentru actuala legislație că din lucrările pregătitoare ale SSL reiese că respectiva condiție privind domiciliul este legată de faptul că măsurile privind anularea datoriilor nu sunt, în general, recunoscute în străinătate. Prin impunerea existenței unei legături cu Regatul Suediei care se exprimă prin intermediul condiției

privind domiciliul, legiuitorul suedez ar fi dorit să protejeze debitorul împotriva creditorilor străini care nu sunt părți la procedura suedeză de anulare a datoriilor.

35 Întrucât o decizie privind anularea datoriilor, precum decizia pronunțată de KFM, nu intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1346/2000 sau al Regulamentului nr. 44/2001, Curtea constată că nu există nicio obligație, potrivit dreptului Uniunii, ca autoritățile altor state membre să recunoască o astfel de decizie.

36 Prin urmare, în absența măsurilor de armonizare, este justificat ca un stat membru să dorească să garanteze eficacitatea deciziilor de anulare datoriilor pronunțate de autoritățile lor.

37 Cu toate acestea, o astfel de cerință de reședință care este actuală în procedura înaintată tribunalului, riscă, având în vedere scopul menționat, să fie ineficientă în unele cazuri și să fie prea generală în alte cazuri.

38 Chiar dacă o astfel de decizie de anulare a datoriilor pronunțată de KFM nu intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 44/2001, prezentul regulament conține totuși norme internaționale de competență care sunt aplicabile litigiilor private dintre un debitor și creditorii săi.

39 Creditorii unui debitor care locuiește în Suedia pot astfel să introducă o acțiune împotriva debitorului în instanțele dintr-un alt stat membru, fără a fi siguri că debitorul poate solicita cu succes o astfel de anulare a datoriilor decisă de KFM. Acesta este, de exemplu, cazul în care creditorii introduc o acțiune împotriva debitorului în conformitate cu articolul 5 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 în instanțele unui alt stat membru decât Suedia, atunci când locul de îndeplinire a obligației care face obiectul acțiunii se află în celălalt stat membru.

40 Prin urmare, o astfel de condiție de reședință care este actuală în procedura înaintată tribunalului nu poate elimina riscul ca creditorii cu creanțe asupra unui debitor care locuiește în Suedia să solicite plata acestor creanțe într-un alt stat membru decât Suedia, în cazul în care nu este recunoscută o decizie privind anularea datoriilor care este decisă de KFM.

41 În plus, în conformitate cu articolul 5 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, creditorii pot iniția acțiuni în instanțe suedeze împotriva unui debitor rezident într-un alt stat membru decât Suedia. Instanțele suedeze pot fi competente, în special atunci când aceasta este o obligație contractuală care a fost îndeplinită sau urmează a fi îndeplinită în Suedia.

42 Spre deosebire de un debitor care locuiește în Suedia, un debitor precum Ulf Radziejewski nu are posibilitatea de a beneficia de protecția pe care o decizie acordată de KFM cu privire la anularea datoriilor i-o oferă în Suedia în cadrul unei proceduri judiciare inițiate de creditorii săi împotriva acestuia în statul membru respectiv.

43 Prin urmare o asemenea legislație națională relevantă în procedura înaintată tribunalului depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului stabilit la punctul 34 de mai sus.

44 În al doilea rând, guvernul suedez susține că o astfel de condiție de reședință relevantă în procedura înaintată tribunalului este o condiție prealabilă pentru o investigație satisfăcătoare și adecvată a circumstanțelor financiare și personale ale debitorului.

45 Guvernul suedez a declarat că, în temeiul secțiunii 4 din Legea privind anularea datoriilor, KFM nu ar trebui doar să revizuiască informațiile furnizate de debitor, ci să investigheze și să controleze aceste informații, precum și să urmărească eforturile debitorului de a-și îndeplini obligațiile. Procesul de anulare a datoriei necesită, de asemenea, participarea activă a debitorului, care este facilitat dacă debitorul are domiciliul în țara în care are loc procesul. Potrivit guvernului suedez, cerința de reședință este astfel considerată adecvată pentru ca KFM să fie garantată cu posibilități efective de control.

46 Curtea consideră că este justificat ca un stat membru să dorească să verifice situația financiară și personală a debitorului înainte de acordarea unei măsuri care permite debitorului să fie total sau parțial eliberat de răspunderea pentru plata datoriilor sale (a se vedea, prin analogie, cauza C din 18 iulie 2006 -406/04, De Cuyper, REG 2006, p. I-6947, punctul 41).

47 Cu toate acestea, guvernul suedez a admis, în ședință, că un debitor care la momentul depunerii cererii de soluționare a datoriilor are domiciliul în Suedia și care, după ce a primit o astfel de măsură, decide să se angajeze și să locuiască într-un alt stat membru rămâne rezident în Suedia și continuă să fie acoperită prin restructurarea datoriilor. O astfel de cerință de reședință prevăzută de legislația în vigoare, care se referă numai la data depunerii cererii de soluționare a datoriilor, nu constituie o cerință legată de furnizarea de capacități de control efective pentru KFM (a se vedea în acest sens hotărârea din 26 octombrie 2006 în cauza Tas-Hagen și Tas, REG 2006, p. I-10451, punctul 39). Faptul că debitorul își are reședința într-un alt stat membru nu pare să împiedice controlul care trebuie efectuat după acordarea anulării datoriei.

48 În plus, Curtea arată că este posibil să se determine împrejurările financiare și personale ale unui debitor, precum Ulf Radziejewski, fără a fi nevoie de domiciliul său în Suedia. El este, de fapt, supus popririi salariale administrate de KFM, are un angajator suedez și, în conformitate cu Legea privind impozitul pe venit (1999: 1229), este "contribuabil nelimitat" în Suedia.

49 De asemenea, KFM poate invita un debitor precum domnul Radziejewski să se deplaseze în Suedia sau, în lipsa posibilității de a efectua o astfel de călătorie, poate să îi furnizeze toate informațiile relevante privind situația sa personală și financiară, sub sancțiunea suspendării sau a anulării procedurii suedeze de anulare a datoriilor în cazul refuzului nejustificat al debitorului

menționat. Astfel, contrar celor susținute de guvernul suedez, faptul că anumite informații trebuie să fie obținute de la debitorul însuși nu poate aduce atingere în sine capacității de control a KFM.

50 În consecință, o astfel de condiție de reședință care este actuală în procedura înaintată tribunalului depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului stabilit la punctul 44 de mai sus.

51 Guvernul suedez a susținut, în cadrul ședinței, că cerința de rezidență a reglementării în litigiu urmărește să mențină aplicarea efectivă a Regulamentului nr. 1346/2000.

52 Cu toate acestea, Curtea a arătat, la punctul 23 de mai sus, că o astfel de anulare a datoriilor care este actuală în procedura înaintată tribunalului nu constituie o procedură de insolvență în sensul Regulamentului nr. 1346/2000.

53 Legislația actuală nu poate, așadar, să afecteze norma de competență internațională prevăzută la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000.

54 Având în vedere cele de mai sus, Curtea oferă următoarele răspunsuri la întrebările tribunalului. Articolul 45 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale, precum cea în discuție în acțiunea principală, potrivit căreia anularea datoriei poate fi aprobată numai debitorilor rezidenți în statul membru în cauză.

Cheltuieli de judecată

55 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile de acordare a unei opinii în fața instanței, altele decât acele părți, au fost neeligibile.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 45 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale, precum cea în discuție în cauza principală, care subordonează acordarea unei măsuri de anulare a datoriilor unei condiții privind domiciliul în statul membru în cauză.

Semnături

Limba de procedură: suedeză